

Fundacja Inter Vivos
z siedzibą w Warszawie

Z poradnika prawnego
dowiesz się m.in.:

Jaka jest definicja przemocy
domowej?

Kto może być ofiarą, a kto
może być sprawcą przemocy
domowej?

Jakie są formy pomocy dla
ofiar przemocy domowej?

Czym jest procedura
„Niebieskiej Karty”?

Czego może się domagać
osoba doznająca przemocy
domowej?

Ministerstwo
Sprawiedliwości

Poradnik prawny nr 2/2024

Przemoc w rodzinie

Fundacja Inter Vivos z siedzibą w Warszawie informuje, iż w ramach zawartej umowy z Powiatem Zawierciańskim realizuje zadanie publiczne polegające na prowadzeniu, w 2024 r., punktu nieodpłatnej pomocy prawnej, a także edukacji prawnej. Przedmiotowe zadanie jest realizowane w oparciu o ustawę z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2021 r., poz. 945.) i jest finansowane ze środków z dotacji celowej z budżetu państwa.

■ Jaka jest definicja przemocy domowej?

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej przez przemoc domową należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia;
- naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną;
- powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę;
- ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej;
- istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej;

■ Kto może być ofiarą, a kto może być sprawcą przemocy domowej?

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej do katalogu osób dotkniętych przemocą domową można zaliczyć:

- małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków;
- wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków;
- rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków;
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków;
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków;
- osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków;
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania;
- małoletniego.

Z kolei w myśl przywołanej ustawy za sprawcę przemocy domowej może być uznany pełnoletni, który dopuszcza się przemocy domowej wobec jednej z osób wymienionych powyżej.

Ważne: na gruncie obowiązującej ustawy za sprawcę przemocy domowej może być uznana tylko ta osoba, która ukończyła 18. rok życia!

■ Jakie są formy pomocy dla ofiar przemocy domowej?

Osobie doznającej przemocy domowej udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie:

- poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;
- interwencji kryzysowej i wsparcia;
- ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobie stosującej przemoc domową korzystania ze wspólnie zajmowanego mieszkania z osobą doznającą przemocy domowej oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej;
- zapewnienia osobie doznającej przemocy domowej bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
- badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;
- zapewnienia osobie doznającej przemocy domowej, która nie ma tytułu prawnego do lokalu zajmowanego wspólnie z osobą stosującą przemoc domową, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

Ważne: zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy zadania wynikające z ww. ustawy, realizowane są m.in. na szczeblu samorządowym, przez gminę i powiat. Każda gmina i każdy powiat posiadają prawny obowiązek opracowania i realizacji gminnego/powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej. Szczegóły programu poznasz w swoim Urzędzie Gminny lub Starostwie Powiatowym.

■ Czym jest procedura „Niebieskiej Karty”?

Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez osoby, w związku z uzasadnionym podejrzeniem stosowania przemocy domowej. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta” w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych podejrzenia stosowania przemocy wobec osób doznających przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej.

Dalsze postępowanie należy do kompetencji zespołu interdyscyplinarnego oraz grupy diagnostyczno-pomocowej. Pamiętajmy, że „Niebieską Kartę” może założyć:

- pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej;
- funkcjonariusz Policji;
- żołnierz Żandarmerii Wojskowej;
- pracownik socjalny specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
- asystent rodziny;
- nauczyciel wychowawca będący wychowawcą klasy lub nauczyciel znający sytuację domową małoletniego;
- osoba wykonująca zawód medyczny, w tym lekarz, pielęgniarka, położna lub ratownik medyczny;
- przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
- pedagog, psycholog lub terapeuta, będący przedstawicielami jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych; Policji; oświaty; ochrony zdrowia; lub organizacji pozarządowych.

Osoby realizują procedurę „Niebieskie Karty” zgodnie z zasadą współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego.

Choć samo podjęcie interwencji w środowisku nie wymaga zgody ani osoby doznającej przemocy domowej, ani osoby stosującej przemoc domową, to rozpoczęcie procedury następuje z chwilą wypełnienia formularza „Niebieska Karta – A”, w obecności pełnoletniej osoby doznającej przemocy domowej, nie jest przy tym wymagana zgoda żadnej z osób objętych procedurą. Jednakże osoba wszczynająca procedurę – czyli wypełniająca formularz „Niebieska Karta – A” ma obowiązek dokonać wstępnej diagnozy sytuacji w związku z zaistnieniem przemocy domowej.

Ważne: podmiot, który wszczął procedurę ma 5 dni roboczych na przekazanie formularza A do zespołu interdyscyplinarnego, z kolei zespół ten niezwłocznie, ale nie później niż w terminie 3 dni roboczych od otrzymania formularza zobligowany jest do przekazania go grupie diagnostyczno-pomocowej, która pierwsze posiedzenie odbywa niezwłocznie, nie później niż w terminie 5 dni roboczych od dnia jego otrzymania.

Z kolei formularz „Niebieska Karta – B” otrzymuje osoba doznająca przemocy domowej, lub w przypadku przemocy wobec małoletniego – rodzic, opiekun prawny lub faktyczny albo osoba, która zgłosiła podejrzenie stosowania przemocy domowej. Formularz B jest dokumentem dla osób doznających przemocy domowej, zawierającym definicję przemocy domowej, prawa osoby doznającej przemocy domowej, informację o miejscach i placówkach pozwalających uzyskać pomoc. Formularz B nie przekazuje się osobie stosującej przemoc domową. Na podstawie dokonanych ustaleń oraz danych zebranych na podstawie formularza „Niebieska Karta – C”, grupa diagnostyczno-pomocowa pracuje z osobą doznającą przemocy domowej. Natomiast formularz „Niebieska Karta – D” jest narzędziem, które należy wykorzystać do pracy z osobą stosującą przemoc domową i zawiera przede wszystkim zestaw możliwych do wykorzystania działań w celu zatrzymania przemocy domowej.

Ważne: w przypadku niepotwierdzenia informacji o stosowaniu przemocy domowej grupa diagnostyczno-pomocowa odstępuje od dalszych działań, co jest dokumentowane w formie pisemnej – protokole, zawierającym m.in. opis podjętych działań oraz okoliczności uzasadniające odstąpienie od ich kontynuacji. Protokół ten należy w ciągu 7 dni roboczych od dnia sporządzenia przekazać do zespołu, a o fakcie odstąpienia od dalszych działań zawiadomić osoby objęte procedurą. Analogicznie członkowie GDP postępują w przypadku zakończenia czynności w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Ważne: zakończenie procedury „Niebieskie Karty” następuje w przypadku ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy (lub rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań). Jednakże mimo zakończenia procedury istnieje obowiązek monitorowania sytuacji osób uczestniczących w procedurze przez okres 9 miesięcy po jej zakończeniu.

■ Czego może się domagać osoba doznająca przemocy domowej?

Osoba doznająca przemocy domowej, w myśl ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy, może żądać m.in.:

- zobowiązania sprawcy przemocy do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazania zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia;
- nałożenia na sprawcę przemocy domowej zakazu zbliżania się do niej na wyrażoną w metrach odległość lub zakazania osobie stosującej przemoc domową kontaktowania się z nią, gdy osoba stosująca przemoc domową swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy domowej stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby doznającej tej przemocy;
- wydania zakazu kontaktowania się z nią także, gdy osoba stosująca przemoc domową nęka ją za pomocą środków komunikacji elektronicznej na odległość, wzbudzając u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia lub istotnie narusza jej prywatność.

www.fundacjaiv.pl

Fundacja Inter Vivos

ul. Ratuszowa 11
03-450 Warszawa

Telefon: +48 575 747 146
Facebook: Fundacja Inter Vivos

KRS: 0000742253

e-mail: biuro@fundacjaiv.pl
www.fundacjaiv.pl